

# Utisci jednog pomorskog radiotelegrafiste za prvih dana Drugog svjetskog rata

*Radio inspektor: R. BENKOVIĆ*

Dana 20 augusta 1939. isplovili smo sa S/S »Caricom Milicom« iz British Columbie za Englesku.

Putovanje, kao i sva prehodna, bilo je normalno do Španjolske i Portugalske obale.

Prvi septembra ujutro nalazili smo se kakovih 150 milja južno od Cape Finistere. Tog dana bio sam mnogo više u kabini radio-stanice nego obično, zbog događaja u svijetu.

Neobično me se dojmilo, kad sam nastupio redovitu stražu radiotelegrafiste, da ne čujem raditi nijedan engleski brod, na toj važnoj relaciji, gdje bi ih u svim prošlim putovanjima čuo na stotine. — Na stotine engleskih brodova javljali su svojim familjama u Engleskoj, sretni dolazak iz Indije, Australije, New Zelanda, Canade, Južne Afrike i drugih strana svijeta.

1. septembra 1939. ujutro nisam čuo ni jedan engleski brod. — Tog dana točno u 00.00 sata Engleska i Francuska objavile su rat Njemačkoj. Dan je bio vedar i topao, peklo je jako septembarsko sunce, a more je bilo potpuno mirno, što je rijetkost u tom predjelu. — Baš tako mirno kao što kod nas uobičajava biti u mjesecu maju ili augustu.

Horizont čist, tako da se moglo vidjeti na veliku udaljenost, ako bi što plovilo pučinom. — I zbilja oko 10 sati broskog vremena primjetili smo jednu silhuetu ratnog broda, kako punom sna-

gom plovi u pravcu našeg broda. — Što se više približavao, to smo mogli bolje ustanoviti, da se radi o francuskoj pomoćnoj krstarici.

Započela je optička signalizacija: »Ime broda, od kada i za kuda plovimo, kao i nacionalnost broda. — Kad je sve to izmjenjeno između našeg i francuskog ratnog broda, Francuz se udaljio u istom smjeru od kuda je došao, tako brzo kao što nam se i približio.

Ali svi mi, koji smo u toj izmjeni pitanja i odgovora učestvovali, počeli smo preživljavati neki drugi osjećaj, a ne više onaj normalni, kao što smo osjećali u mnogo i mnogo slučajeva prije toga, — kod istih takovih pitanja.

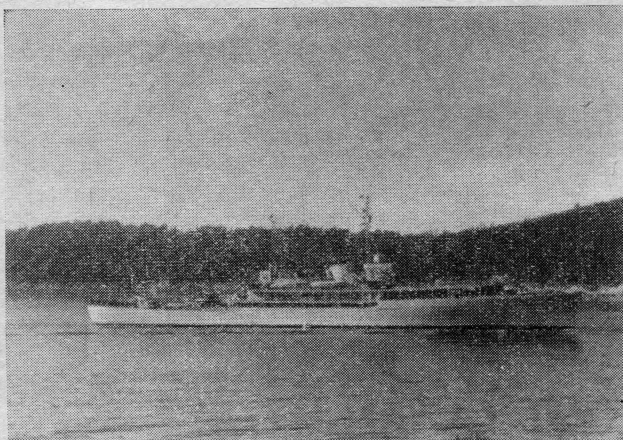
Plovimo dalje u istom pravcu po mirnoj morskog razini.

Pošao sam ručati nešto ranije nego obično jer kad je brod u vožnji, posada, jede u dvije smjene. — Brzo sam ručao, shvaćajući ozbiljnost situacije. — Može koji brod zvati u pomoć (S. O. S.) preko radiografije. Tek što sam ručao, već sam bio u radio stanici. Iako mi nije bilo vrijeme straže, pristupio sam radio aparatu i slušao. Nataknuvši slušalice na uši, čuo sam i mahinalno mi olovka u ruci bilježi S. O. S. S. O. S. de S/S »Cape Caroline«. QTH (geografska dužina i širina) 43° 12' North 10° 08' West torpedo submarine.

Odmah sam stavio u pogon moju radio-aparaturu i potvrdio prijem poziva za pomoć S/S »Cape Caroline«, a što su i još neki brodovi potvrdili. — Međutim naš se brod S/S »Carica Milica« nalazio najbliže S/S »Cape Carolini« (brod koji je najbliže dotičnom brodu treba da mu pruži pomoć) i naš je zapovjednik odmah izdao naređenje da se vozi punom snagom S/S »Cape Carolini« u pomoć. Kroz to vrijeme bio sam stalno u vezi preko radiotelegrafije sa S/S »Ca-

pe Caroline«. Poslije kakovih 20—30 minuta vožnje, mi smo i prostim okom mogli vidjeti S/S »Cape Caroline«, kako vozi punom snagom u cik-cak vožnji. — Nismo je nego tek počeli da vidimo na horizontu, a S/S »Cape Caroline« ponovno se javlja preko radiotelegrafije i opozivlje svoj poziv za pomoć, jer da je u cik-cak vožnji izbjegla torpediranju njemačke podmornice.

Poslije ovako sretnog završetka, zaključili smo slijedeće: Kako je more bilo mirno i tiho, vjerovatno je straža na komandnom mostu primjetila rez torpeda na razini morskoj, još dovoljno daleko od broda, tako da je radiotelegrafist imao vremena dati poziv za pomoć, a komandant da izda naređenje da brod počne voziti punom snagom u cik-cak vožnji. Tako je brod uspio izbeći torpediranju. Budući je S/S »Cape Caroline« bio putničko-teretni brod od 15.000 tona, to je imao za ono vrijeme dosta veliku brzinu, koja mu je omogućila da izbjegne torpedu. Ovaj slučaj nam pokazuje hladnokrvnost koju bi morao imati svaki pomorac a i vještinu i spremnost S/S »Cape Caroline«, iako je to bio prvi dan objave rata i posada tog broda nije bila nespriprema. Brod je svoje prvo krštenje u ratu majstorski izbjegao.



## Moje more

Moje more, moje mило more,  
 Da te mogu da nadazrim samo,  
 Kakogod ti valovi putuju,  
 Sve bih svoje jade pozaboravio;  
 Spominješ li kada si me djetetom  
 Obavijo, ko povojom majka,  
 Čim bih krajom plivajuć kod žala  
 Jedva slabo kvasio sam tijelo?  
 Čim poraslić njoreć po dubljemu  
 Svijetal kamik ili pisarunku  
 Vadio sam, a ti si m'uzdigo,  
 Ko iz zipke baba na rukama.  
 A čim mladac po tvojemu skutu  
 Jezdio sam na krilim vjetara,  
 Ti bi mene ljepo pričekao,  
 Ko bi otac sina jedinoga  
 Moje more, moje drago more.

A. KAZALI

